Kvittering på innsendt svar på Høring av NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor

Saksnummer: 26/200
Sak: Høring av NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor
Levert: 16.04.2026 07:36
Svartype: Med merknader
Jeg svarte som: Annen
Avsender: Foreldreutvalget for barnehager
Kontaktperson: Beate Darrud
Kontakt e-post: beate.darrud@fug.no

Høring: NOU 2026:1 – En bærekraftig kommunesektor

Foreldreutvalget for barnehager (FUB) takker for muligheten til å gi innspill til NOU 2026:1 *En bærekraftig kommunesektor*. FUBs mandat er å ivareta foreldrestemmen i barnehagespørsmål og å bidra til et godt samarbeid mellom hjem og barnehage i hele landet. Vi er opptatt av at alle barn skal ha et trygt, stabilt og likeverdig barnehagetilbud – uavhengig av hvor de bor, og uavhengig av kommunens økonomiske situasjon.

NOU 2026:1 peker på flere betydelige utfordringer knyttet til demografi, økonomi og tilgang på arbeidskraft, og foreslår endringer i styringen av kommunene. Selv om barnehagefeltet bare berøres indirekte i første delutredning, varsler kommisjonen at bemanningsnormer og andre sentrale reguleringer i barnehagen vil vurderes i delutredning 2. Vi ønsker derfor allerede nå å peke tydelig på hvilke hensyn som må stå fast når rammevilkårene for barnehagesektoren vurderes.

Når vi leser NOU 2026: 1 finner vi bare én enslig omtale av «barnets beste». Vi håper at Kommunekommisjonen foretar en grundig barnekonsekvensvurdering i tråd med anbefalingene fra Barneombudet: Barnerettighetsvurderinger steg for steg – Barneombudet

Likeverdige barnehagetilbud krever nasjonale rammer

NOU 2026:1 beskriver et behov for redusert statlig detaljstyring og større kommunalt handlingsrom. Vi er bekymret for at større handlefrihet i kommunene vil øke forskjellene mellom kommuner, særlig i tjenester som tradisjonelt ikke er budsjettvinnere som f. eks barnehagesektoren

FUB er derfor tydelig på at nasjonale kvalitetsstandarder fortsatt må ligge fast, herunder:

- bemanningsnormen
- pedagognormen
- krav til barnehagens innhold, kvalitet og kompetanse
- barnas rettigheter etter barnehageloven

Behovet for å verne om bemanningsnormen

Kommisjonen uttrykker bekymring for knapphet på arbeidskraft og viser til at rigid detaljstyring kan gjøre ressursbruken mindre fleksibel. FUB forstår utfordringsbildet, men vil understreke at bemanningsnormen i barnehagen er ikke et hinder, den er en forutsetning for kvalitet.

I våre innspill til referansegruppen (16.10.2025) påpekte vi at:

- Foreldre må kunne forvente likeverdige og trygge barnehager uavhengig av bosted.
- Uten nasjonale bemanningskrav viser erfaring at kvaliteten varierer betydelig.
- Barnehager uten styrket grunnbemanning har vansker med å oppfylle normen gjennom dagen.
- Økt bemanning er det mest effektive tiltaket både for barnas trivsel og for å beholde barnehagelærere.
  (ref. forskning fra USN og undersøkelser blant barnehagelærere)

NOU 2026:1 viser til at fremtidens strammere arbeidskraftsituasjon krever smartere ressursbruk. FUB mener dette må løses gjennom bedre rekruttering, bedre kompetanseutnyttelse og strukturelle forbedringer, ikke svekkede normer.

Disse normene er ikke unødvendig detaljstyring, de er grunnleggende for barns trygghet og utvikling. Kvalitet i barnehager er ikke uten videre enkelt å måle, men de minstestandarder som finnes kan uansett bygges på en solid antakelse om at sterk tilstedeværelse av ansatte. Strukturkvalitet har en verdi. Vi kan ikke forestille oss at bemanning *under* norm er forenlig med kvalitet. I den grad normene ikke har fungert etter sin hensikt, antar vi at det skyldes at de har blitt sett på som maksimumsnormer eller «god praksis» i stedet for minimumsnormer.

Økt kommunalt handlingsrom må ikke føre til svekket kvalitet

Kommisjonen foreslår å innlemme mange øremerkede tilskudd i rammetilskuddet. FUB er bekymret for at barnehagesektoren vil svekkes dersom:

- midler til kvalitet og inkludering ikke lenger er øremerket
- barnehager må konkurrere med helse og omsorg i kommunale budsjetter
- små kommuner får større ansvar uten nødvendige støttesystemer

Dette kan svekke kvaliteten i barnehagen og skape enda større geografiske forskjeller.

FUB vil derfor anbefale:

- at midler som i dag styrker barnehagekvaliteten fortsatt sikres nasjonalt
- at staten vurderer nasjonale maler, standardiserte administrative løsninger og delte digitale systemer
- at kommuner får støtte til kompetanseheving, strukturell utvikling og fellesløsninger

Slike tiltak kan gi kommunene større effektivitet uten å gå på bekostning av barnas rettigheter.

Foreldresamarbeid og tillit må ivaretas i omstillingsprosesser

Foreldre og barn er barnehagens hovedbrukere. Kommisjonen understreker betydningen av lokaldemokrati og brukermedvirkning. FUB mener:

- Foreldre må involveres reelt i endringer som påvirker barnehagens organisering og kvalitet.
- Kommunale omstillinger må ikke føre til mindre forutsigbarhet for familiene.
- Tillit mellom foreldre og barnehage må være et bærende prinsipp.

Vår egen undersøkelse om foreldresamarbeid viser at foreldrene generelt har høy tillit til barnehagen. Endringer i styring må styrke, ikke svekke, denne tilliten.

Kompetanse og rekruttering må prioriteres

NOU 2026:1 peker på utfordringer knyttet til tilgang på arbeidskraft. FUB understreker at barnehagene trenger:

- flere barnehagelærere
- gode rekrutteringstiltak
- kompetanseheving og karriereveier
- ordninger som ABLU og modeller som «Færder-modellen»
  (med spesialpedagog i hver barnehage, som har redusert behovet for PP-henvisninger)

For å sikre kvalitet i barnehagen må regjeringen og kommunene se på barnehagen som en del av løsningen, særlig i tidlig innsats, inkludering og forebygging.

Barnehagen som inkluderende fellesskap

NOU 2026:1 fremhever kommunenes ansvar som samfunnsutviklere. Barnehagen er en av kommunens viktigste arenaer for inkludering, fellesskap og forebygging av utenforskap.

FUB vil understreke at:

- barnehagen kan avlaste andre tjenester når bemanningen er god
- sosialt fellesskap, relasjoner og tidlig innsats påvirker barns helse, læring og trivsel
- barnehagen må ha nok ressurser for å levere på dette samfunnsoppdraget

Uten tilstrekkelig bemanning er dette ikke mulig.

Her ønsker vi også å trekke en linje til en annen fersk NOU, nemlig fødselstallutvalgets rapport. I denne legges det til grunn at det er et ubetinget gode at det fødes flere barn i Norge, og det legges frem forslag til tiltak, til dels kostnadskrevende, for å stimulere til høyere fødselstall. Vi stiller oss da spørsmålet om det er «god politikk» å fjerne statlig styring slik at det åpnes for flytting av ressurser fra barn/unge og over til andre sektorer.

Avslutning

FUB anerkjenner utfordringene kommunesektoren står i, og støtter arbeidet med mer effektiv og helhetlig styring. Samtidig vil vi være tydelige på at barnets beste må være det overordnede prinsippet for alle endringer som berører barnehagesektoren.

Vi mener at:

- nasjonale normer for bemanning og kvalitet må ligge fast
- barnehagen må sikres tilstrekkelig finansiering
- foreldremedvirkning må styrkes i omstillinger

- kompetanse og rekruttering må prioriteres
- barnehagen må anerkjennes som en avgjørende arena for inkludering og forebygging

Barnehagen er en investering i fremtiden – og foreldrestemmen må høres når framtidens barnehager formes.

I vedlegg 1 til NOU-en beskrives sålkalte «positive eksterniteter» og «internalisering». I den delen som gjelder skole og barnehage, beskrives foreldre som en slags rasjonelle, politiske forbrukere som vil sørge for at det velges politikere som vil satse på barnehage og skole eller bosette seg i kommuner hvor disse tjenestene er høyt prioritert. Vi vil advare mot å la denne typen mekanismer tas til støtte for reduksjon av statlig styring, da vi frykter at det vil bidra til større forskjeller. Det kan ikke heller forventes at foreldre avgir stemme i lokale valg kun motovert av partienes barnehagepolitikk. I verste fall kan det føre til at vi får en utvikling mot en inndeling av «eldrekommuner» og «barnekommuner». Vi er også redde for at dette kan motvirke tiltakene i Stortingemeldin 28 (2024-2025) Tro på framtida – uansett bakgrunn.

FUB stiller seg gjerne tilgjengelige for videre innspill og dialog.

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.